25 november 1997
Strafkamer
nr. 105.393.
SM

Hoge Raad der Nederlanden

Arrest

op bet beroep in cassatie
tegen een arrest van het
Gerechtshof 's-Gravenhage
van 2 mei 1996 alsmede tegen
alle op de terechtzitting van
dit Hof gegeven beslissingen
in de strafzaak tegen:

Siegfried Maria Theo Corneel VERBEKE, gehoren te Antwerpen (België) op 24 juli 1941, wonende te Antwerpen.

1. De bestreden einduitspraak

Het Hof heeft in hoger beroep - met vernietiging van een vonnis van de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage van 16 maart 1995 - de verdachte terzake van 1. "het zich in het openbaar mondeling, opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras, meermalen gepleegd", 2. "medeplegen van het anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving een voorwerp waarvan men wist of redelijkerwijs moest vermoeden, dat daarin een uitlating was vervat, die voor een groep'mensen wegens hun ras beledigend is, anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving aan iemand, anders dan op diens verzoek, doen toekomen, meermalen gepleegd" en 3. en 4. "het anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving een voorwerp waarvan men wist of redelijkerwijs moest vermoeden, dat daarin een uitlating was vervat, die voor een groep mensen wegens hun ras beledigend is, anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving aan iemand, anders dan op diens verzoek, doen toekomen, meermalen gepleegd" veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf, voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaren, alsmede tot een geldboete van vijfduizend gulden, subsidiair vijftig dagen hechtenis, met onttrekking aan het verkeer zoals in het arrest omschreven.

2. Het cassatieberoep

Het beroep is ingesteld door de verdachte.
Namens deze heeft mr C.N.M. Dekker, advocaat te Amsterdam, bij schriftuur middelen van cassatie voorgesteld. De schriftuur is aan dit arrest gehecht en maakt daarvan deel uit.

3. De conclusie van het Openbaar Ministerie

De Advocaat-Generaal Machielse heeft geconcludeerd tot verwerping van het beroep.

4. Bewezenverklaring en bewiisvoering

4.1. Ten laste van de verdachte is bewezenverklaard

dat:

"hij op 10 maart 2994 te 's-Gravenhage in het
"openbaar, te weten ter openbare terechtzitting
"van het Gerechtshof aldaar, zich mondeling op-
"zet telijk beledigend heeft uitgelaten over een
"groep mensen, te.weten Joden, wegens hun ras,
"door toer en daar de volgende uitlatingen te
"doen, welke uitlatingen elk voor zich en/of in
"onderling verband en/of in hun context beledi-
"gend waren: .
" – "Discriminerend is, dat de Holocaustmythe in
"stand wordt gehouden door de Joden en dat het
"Duitse volk ten onrechte wordt beschuldigd." en
" – "De Holocaustmythe betekent een onterechte
"beschuldiging ten aanzien van het Duitse volk
"en belediging zolang er geen bewij s is." en.
" – Verhalen over vergassingen in de concentra-
"tiekampen in de Tweede Wereldoorlog zijn onzin.
"Uit proeven is gebleken dat er nooit mensen
"vergast kunnen zijn." en
" – Het Joodse volk is zelf misleid door valse
"berichten.
"Door haar geïsoleerde positie is het Joodse
"volk misleid.
"De Holocaustmythe sluit Joden op in een
"geestelijk getto." en
" – Niet de gaskamer was de oorzaak van de vele
"doden in Bergen Belsen, maar een typhusepide-
"mie. De lijken werden voorgesteld als vergaste
"Joden." en
" – Het tonen door de KRO van beelden uit concen-
"tratiekampen, bergen lijken, is groteske volks-
"verlakkelij."
"althans uitlatingen van gelijke aard en/of
"strekking".

"2.
"hij op tijdstip(pen) in de periode tussen
"0l juni 1992 en 30 juni 1992 te 's-Gravenhage
"tezamen en in vereniging met een of meer
"ander (en), anders dan ten behoeve van zakelijke
"berichtgeving (telkens) voorwerpen, te weten
"pamfletten, met de opschriften: a. "de zes-mil-
"joen-holocaust, wat u steeds hebt willen weten
" ... Maar wat men steeds heeft verzwegen" en b.
"Amerikaanse deskundige vernietigt de gaskamer-
"legende!" heeft doen toekomen aan [naam 1]
"en/of aan [naam 2], (telkens) anders dan op
"verzoek van die [naam 1] en/of die [naam 2] heeft
"verspreid, terwijl daarin (telkens) naar hij
"en/of zijn mededaders wist(en) en/of redelij-
"kerwijs moest (en) vermoeden uitlatingen waren
"vervat, welke naar hijen zijn mededader(s)
"wisten of redelijkerwijs moesten vermoeden, elk
"voor zich en in onderling verband en in hun
"context beledigend waren vqor een groep mensen,
"te_weten Joden, wegens hun ras en afkomst en
"nationale of etnische afstamming en godsdienst,
"te weten:
" – "1. Zijn er bezwaren dat de nazi's zes
"miljoen Joden hebben omgebracht? Neen. Als enig
"bewijs worden "ooggetuigen" ten tonele
"gebracht; hun verhalen spreken elkaar evenwel
"voortdurend tegen. Geen enkele overlevende kan
"staande houden persoonlijk "vergassingen" te
"hebben gezien. Er bestaan geen harde materiële
"bewijzen zoals: ashopen, verbrandingsovens met
"een voldoende kapaciteit, administratieve en
"bureaukratische archieven, technische plannen,
"demografische statistieken enz. M.a.w. zowel
"van het wapen van deze extravagante misdaad als
"van de archieven en van de slachtoffers: geen
"spoor!" en
" – "6. Zijn er bewijzen dat er géén zes miljoen
"Joden door de nazi's werden omgebracht?
"Meer dan voldoende. Er zijn bewijzen van
"krimonologische, demografische, analytische en
"vergelijkende aard die de onmogelijkheid aanto-
"nen. Wij veronderstellen dat ca. 300.000 Joden
"tengevolge van oorlogsomstandigheden stierven.
"en
" – "7. Wat is nu het verschil of er 6.000.000 of

"300.000 Joden omkwamen? 5.700.000.
" en
" – "16. Als ze niet werden uitgeroeid wat gebeur-
"de er dan wel met hen?
"Wij nemen aan dat 300. 000 Joden stierven tij-
"dens de oorlog. Verder emigreerde een groot
"deel, naar Israël, de Verenigde Staten en andere
"landen. Een ander deel verblijft nog steeds in
"West- of Oost-Europa," en/of
" – "44; Waarom komen uw standpunten zo weinig aan
"bod?
"Iedere eeuw had haar taboes en dogma's. De
""zes miljoen" is wellicht de zwendel van deze
"eeuw, die zowel door het establishment, door de "belanghebbenden als door het onkritisch en ge-
"makzuchtig denken wordt in stand gehouden," en
" – "46. Waarom is deze discussie nog aktueel?
"Voor de Holocaust-supporters betekent het
"aanzienlijke financiële steun voor de staat
"Israël, een eindeloze bron van inkomsten voor
"de overlevenden en hun nakomelingen, maar voor-
"al een moreel vrij spel voor het zionisme in het
"Midden-Oosten. Slachtoffers zijn Duitsland en
"bezet Palestina; en iedere ideologische stro-
"ming die men onder het mom van neo-nazisme wil "doodverven"
"Het Leuchter-rapport (. . .) rekent kompleetr af
"met de geldende gaskamertheorieën" en
" – "Voor het Hof en in zijn rapport (. . .) legde
"Leuchter in detail uit, waarom de zogezegde
"gaskamers om diverse technische redenen te
"Auschwitz, Birkenau en Majdanek onmogelijk ooit
"als dusdanig hebben kunnen functioneren."
"en
" – "HOLOCAUST REVISIONISM FOR BEGINNERS ON VIDEO!
"U bent een "ongelovige Thomas". Wij ook. Daarom
"neemt David McCalden u mee naar Polen om ter
"plaatse de "uitroeiingskampen" te bezichtigen.
"Een unieke ervaring!".

"hij op tijdstippen in de periode tussen
"01 januari 1993 en 15 april 1994 te Haarlem en
"te Leiden, telkens anders dán:ten behoeve van
"zakelijke berichtgeving een voorwerp, waarin
"(telkens) naar hij wist en/of redelijkerwijs
"moest vermoeden uitlatingen waren vervat, die
"naar hij wist of redelijkerwijs moest vermoeden
"elk voor zich en/of in onderling verband en/of

"in hun context beledigend wegens ras en afkomst
"en nationale of etnische afstamming en gods-
"dienst waren voor een groep mensen, te weten
"Joden, telkens anders dan op verzoek heeft doen
"toekomen en heeft verspreid door
"1. aan de redactie van het Haarlems Dagblad,
"gevestigd te Haarlem op of omstreeks 09 juni "1993
"Het "Lechterrapport" toe te zenden, welke
"geschrift onder meer de volgende in voormelde
"zin beledigende passages inhoudt:
"p. 8.: Het is weinig waarschijnlijk dat de
"publieke opinie nu open zal staan voor de re-
"sultaten van het professioneel en onpartijdig
"chemisch onderzoek naar de restanten van het
"koncentratiekampvan Auschwitz. Dit onderzoek,
"is het 'voorwerp van het rapport.
"Niemand wil opgelicht worden, en zeker niet
"wanneer hiermee aanzienlijke bedragen gemoeid
"zijn. (Sinds 1949 heeft de staat Israêl meer
"dan 90 miljard DM aan vrijwillige herstelbedra-
"gen van de Duitse Bondsrepubliek ontvangen,
"vooral als teken van verzoening voor "de gaska-
"'mers van Auschwitz".) Deze mythe is niet van
"plan gemakkelijk te sterven: te vele honderden
"miljoenen eerbare en verstandige mensen worden
"bij de neus genomen door een goed gefinancierde
"en suksesvolle naoorlogse publiciteitscampagne.
"Deze was de voortzetting van een ingenieus plan
"van het British Psycholcgical Warfare Executive
"(PWE) in 1942 dat als doel had wereldwijd het
"verhaal te verspreiden dat de Duitsers "gaska-
"mers" gebruikten om miljoenen, Joden en andere
""ongewensten" te likwideren."
"en
"p. 13: "Daarop schreef Fred Leuchter zijn 192
"bladzijden tellend rapport, inklusief bijlagen.
"Zijn besluiten waren duidelijk: de bewijsstuk-
"ken waren overdonderend, en toonden aan dat er
"geen gaskamers waren te Auschwitz, Birkenau en
"Majdanek, dat de zogezegdegaskamers onmogelijk
"konden gebruikt worden, noch toen noch nu, of
"ook maar konden doorgaan voor installaties
"dienstig voor terechtstellingen met gas:"
"p. 33: Na studie van de beschikbare literatuur
"en na onderzoek en evaluatie van de bestaande
"installaties te Auschwitz, Birkenau en Majdanek

"en op basis van een deskundige kennis inzake
"konstruktie en werking van de gaskamerprocedu-
"re, na onderzoek van krematoriumtechnologie en
"een inspektie van moderne krematoria, vindt de
"auteur geen bewijzen dat een van de installa-
"ties waarvan normaal werd beweerd dat ze execu-
"tiegaskamers geweest zijn, ooit als dusdanig
"gebruikt werden en hij stelt verder dat op
"basis van de planning en bouw van deze inrich-
"tingen, deze onmogelijk ooit zouden kunnen ge-
"bruikt zijn als executiegaskamers.
"Bovendien geeft de evaluatie van de krematoria-
"installaties sluitend bewijsmateriaal dat het
"beweerde aantal krematies in de beweerde perio-
"de tegenspreekt."
"en
"p, 73: "Na onderzoek van alle dokumentatie en
"na inspektie van alle lokaties te Auschwitz,
"Birkenau en Majdanek vindt de auteur de bewijs-
"stukken overstelpend:
"er waren geen executiegaskamers op een van deze
"plaatsen.
"Het is de beste technische beoordeling van de
"auteur dat de zogezegde executiegaskamers op
"deze lokaties nooit konden gebruikt worden, of
"nu kunnen gebruikt worden, of ernstig kunnen
"beschouwd worden als executiegaskamers.

"2. aan de Stichting Openbare Bibliotheek te
"Leiden op 14 april 1994 het boek
""De Rudolf Expertise" toe te zenden, welk ge-
"schrift onder meer de volgende in voormelde zin
"beledigende passages inhoudt:
"p. 8: "Van nu aan worden de ter discussie
"bestaande ruimten die zogenaamd gediend hebben om
"op massale wijze met blauwzuurgas mensen te
"doden, overeenkomstig het gewone spraakgebruik
"" (mensen) gaskamers" genoemd, (. . .). Dat gebeurt
"ongeacht de vraag of deze ruimten ook eigenlijk
"wel "gaskamers" waren of er eigenlijk als "gas-
"kamers"uitzien," en
""De inrichtingen die dienden om de lijken te
"verassen worden in het vervolg "crematoria"
"genoemd. Men beweert dat zich daarin "mensen-
"gaskamers" zouden hebben bevonden."
"en
"p. 13: "Volgens een niet-representatieve steek-

"proef uit de officiële dodenboekhouding van
"Auschwitz was ook onder de joodse gevangenen
"ouderdom een veel voorkomende doodsoorzaak.
"Verder blijkt dat de tyfusepidemieën een groot
"aandeel der doden te Auschwitz opeisten."
"en
"p. 99: "Op scheikundig/natuurkundige gronden
"kunnen de beweerde massavergassingen met
"blauwzuur in de vermeende gaskamers in
"Auschwitz niet plaatsgehad hebben."
"en
"p. 100: "De massavergassingen op een manier
"waarop zij beschreven,werden door gerechtelijk
"verhoorde getuigen, vastgesteld in het aange-
"haalde vonnis en beschreven in wetenschappe-
"lijke en literaire publikaties, zijn, in welke
"gebouwen in Auschwitz dan ook, onverenigbaar
"met natuurkundige wetten."

"4.

"hij op tijdstippen.in of omstreeks de periode
"van 31 oktober 1994 tot en met 7 december 1994
"te Almere en te Zaltbommel en te Amersfoort en
"te Wageningen en te Valkenswaard, en, telkens
"anders dan ten behoeve van zakelijke berichtge-
"ving, (telkens) een voorwerp, te weten een boek
"met de titel "De Rudolf Expertise", heeft doen
"toekomen aan een, aantal scholen, waaronder de
"scholen, vermeld in de aan deze dagvaarding
"gehechte bijlage A, waarvan de inhoud als hier
"ingevoegd dient te worden beschouwd, zulks tel-
"kens anders dan op verzoek van de leiding dan
"wel van een van de leerkrachten van die
"sch(o)l(en) , dan wel heeft verspreid, terwijl
"daarin naar hij wist of redelijkerwijs moest ,
"vermoeden telkens uitlatingen waren vervat,
"die, naar liij wist of redelijkerwijs moest ver-
"moeden, telkens uitlatingen waren vervat, die,
"naar hij wist of redelijkerwijs moest vermoe-
"den, elk voor zich en in onderling verband en
"in hun context beledigend waren voor een groep
"mensen, te weten Joden wegens ras en afkomst en
"nationale of etnische afstamming en godsdienst,
"te weten:
"p. 8: "Van nu aan worden de ter discussie
"staande ruimten die zogenaamd gediend hebben om
"op massale wijze met blauwzuurgas mensen te

"doden, overeenkomstig het gewone spraakgebruik
""(mensen)gaskamers" genoemd, (. . .). Dat gebeurt
"ongeacht de vraag of deze ruimten ook eigenlijk
"wel "gaskamers" waren of er eigenlijk als "gas-
"kamers" uitzien." en/of "De inrichtingen die
"dienden om de lijken te verassen worden in het
"vervolg "crematoria" genoemd. Men beweert dat
"zich daarin "mensengaskamers"' zouden hebben
"bevonden."
"en
"p. 13: "Volgens een niet-representatieve steek-
"proef uit de officiële dodenboekhouding van
"Auschwitz was ook onder de joodse gevangenen
"ouderdom een veel voorkomende doodsoorzaak.
"Verqerblijkt dat de tyfusepidemieën een groot
"aandeel der doden te Auschwitz opeisten."
"en
"p. 99: "Op scheikundig/natuurkundige gronden
"kunnen de beweerde massavergassingen met blauw-
"zuur in de vermeende gaskamers in Auschwitz
"niet plaatsgehad hebben"
"en
"p. 100: "De massavergassingen op een manier
"waarop zij beschreven werden door gerechtelijk
"verhoorde getuigen, vastgesteld in het aange-
"haalde vonnis en beschreven in wetenschappelij-
"ke en literaire publikaties, zijn, in welke
"gebouwen in Auschwitz dan ook, onverenigbaar
"met natuurkundige wetten."
"Bijlage A:
"– het MBO College te Almere en/of
"– de Scholengroep Cambium te Zaltbommel en/of
"– het Farel College te Amersfoort en/of
"– de Scholengemeenschap 't Wagenings te
"Wageningen en/of
"– het Hertog Jancollege te Valkenswaard".

4.2. Deze beweenverklaring berust op de volgende bewijsmiddelen:

(. . .)

4.3. Met betrekking tot de bewijsvoering heeft het Hof nog overwogen:

Ten aanzien van de feiten 2, 3 en 4 overweegt het hof dat de pamfletten als vermeld bij 2.4 en 2.5 en de rapporten als vermeld bij 3.4 (Leuchterrapport) en 3.6 en 4.1 (Rudolf Expertise) niet aangemerkt worden als 'ten behoeve van zakelijke berichtgeving', nu deze

uitzondering blijkens de wetsgeschiedenis bedoeld is om.de mogelijkhèid open te houden om voorlichting te geven over rassendisciminatie1 met de bedoeling dergelijke verschijnselen aan het licht te brengen, door het citeren.uit geschriften die tot discriminatie opwekken. Van een dergelijke bedoeling is in dit geval geen sprake. Evenmin is aannemelijk geworden dat deze pamfletten en rapporten om enige andere reden als zakelijke berichtgeving kunnen worden aangemerkt.

5. Beoordeling van het eerste middel

5.1. Een ter terechtzitting in hoger beroep door de verdediging gevoerd verweer, ertoe strekkende dat de rechter zich onbevoegd zal verklaren om van het onder 2 telastegelegde feit kennis te nemen, is door het Hof als volgt weergegeven en verworpen:

De verdediging heeft ten aanzien van feit 2. aangevoerd dat de rechtbank niet bevoegd was tot kennisneming, daartoe aanvoerend, dat het Nederlandse strafrecht niet van toepassing is nu het feit gepleegd is in Antwerpen en de tenlastegelegde handelingen niet vallen binnen de reikwijdte van artikel 4 Wetboek van strafrecht.

Het hof verwerpt dit verweer, nu ondetmeer tenlastegelegd is dat de litigieuze pamfletten in Nederland zijn ontvangen en daarmee de locus delicti in Nederland voldoende bepaald is.

5.2. Aan de verdachte is bij inleidende dagvaarding onder 2 telastegelegd dat hij:

(. . .)

5.3. In aanmerking genomen dat de telastelegging voor wat het tweede feit betreft inhoudt dat de verdachte, al dan niet tezamen met anderen, de in die telastelegging genoemde pamfletten te 's-Gravenhage, anders dan op verzoek van die personen, heeft doen toekomen aan [naam 1] en/of aan [naam 2], en/of heeft verspreid, heeft het Hof terecht geoordeeld dat de Nederlandse rechter bevoegd is van dat feit kennis te nemen.

5.4. Als plaats waar het in art. 137e, eerste lid aanhef en onder 2, Sr strafbaar gestelde feit wordt begaan heeft mede te gelden de plaats waar de desbetreffende voorwerpen zijn ontvangen. Nu blijkens de bewijsmiddelen de personen aan wie de verdachte de in de bewezenverklaarde genoemde pamfletten heeft doen toekomen, te 's-Gravenhage woonden en deze personen die pamfletten aldaar ook hebben ontvangen, vindt het in hoger beroep gevoerde verweer dat niet is bewezen dat het feit te 's-Gravenhage is gepleegd, zijn weerlegging in de gebezigde bewijsmiddelen.

5.5. Het middel faalt dus.

6. Beoordeling van het tweede middel

6.1. Een door de verdedigign gevoerd verweer strekkende tot niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie is door het Hof als volgt weergegeven en verworpen:

Verder heeft de verdediging gesteld dat, doordat de rechtbank een overweging heeft gewijd aan een uitspraak van de rechtbank te Antwerpen van 2 maart 1995 die tijdens de zitting van de rechtbank van 2 maart 1995 niet bekend was en niet is besproken, sprake is van een dermate flagrante schending van het beginsel van "fair play" en/of "equality of arms", strijd met het Wetboek van strafvordering, met het beginsel van "hoor en wederhoor" en verder met de beginselen van behoorlijk procesrecht, dat het openbaar ministerie niet-ontvankelijk dient te worden verklaard. . .
Het hof verwerpt dit verweer.

(. . .)

Het feit dat de rechtbank een overweging heeft gewijd aan een uitspraak van de rechtbank te Antwerpen van 2 maart 1995, die mogelijk ter zitting van de rechtbank van 2 maart 1995 niet bekend was en ook niet besproken is, zonder dat de rechtbank aan de verdediging de gelegenheid heeft gegeven zich over deze uitspraak uit te laten, levert niet een zodanige in hoger beroep niet te herstellen strijd met rechtsbeginselen op, dat deze handelwijze zou moeten leiden tot niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie.
Het hof slaat geen acht op de litigeuze uitspraak van de rech tbank te Antwerpen.

6.2. Voorzover het middel erover klaagt dat het Hof aldus ten onrechte heeft verzuimd het vonnis van de Rechtbank te vernietigen kan het, nu het Hof dit vonnis wel heeft vernietigd, wegens gebrek aan feitelijke grondslag niet tot cassatie leiden.

6.3. Voorzover het middel erover klaagt dat het Hof na vernietiging van het vonnis de zaak had moeten terugwijzen naar de Rechtbank teneinde de zaak opnieuw te behandelen faalt het eveneens.

6.4. Immers ingevolge art. 423, eerste lid, Sv behoort het hof, indien de zaak door de rechtbank is beslist en sprake is van een ter gelegenheid van de behandeling en beslising van de zaak in eerste aanleg tot nietigheid leidend verzuim, na een geheel nieuwe behandeling van de zaak in hoger beroep, de uitspraak van de eerste rechter te vernietigen, maar niet, vervolgens de zaak terug te wijzen naar de eerste rechter op de grond dat de verdachte een aanleg heeft ontbeerd.

6.5. Voor enkele gevallen waarin de eerste rechter de hoofdzaak wel heeft beslist dient echter een uitzondering op de hier bedoelde hoofdregel te worden gemaakt en brengt het in art. 423, tweede lid, Sv besloten liggende beginsel dat een verdachte in aan hoger beroep onderworpen zaken aanspraak heeft op berechting in twee feitelijke instanties mee dat, na vernietiging van het vonnis in eerste aanleg, de zaak wordt teruggewezen naar de eerste rechter, tenzij door de procureur-generaal en de verdachte de beslissing van de hoofdzaak door het hof'is verlangd (vgl. HR 7 mei 1996, NJ 1996, 557).

6.6. Een geval als hiervoor onder 6.5 bedoeld doet zich te dezen niet voor. Het Hof heeft dan ook terecht als zijn oordeel tot uitdrukking gebracht dat er geen sprake is geweest van een verzuim in eerste aanleg dat niet in hoger beroep kan worden hersteld.

7. Beoordeling van het derde middel

Het middel kan niet tot çassatie leiden. Zulks behoeft, gezien art. 101a RO, geen nadere motivering nu het middel niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of van de rechtsontwikkeling.

8. Beoordeling van het vierde middel

8.1. Een door de verdediging ter terechtzitting in hoger beroep gevoerd verweer met betrekking tot het onder 1 telastegelegde feit is door het Hof als volgt weergegeven en verworpen:

De raadsman van de verdachte heeft ter terechtzitting in hoger beroep aangevoerd ten aanzien van feit 1. dat de opzet van de verdachte niet gericht was op het beledigen, doch slechts op het verdedigen in civilibus.
Het hof verwerpt dit verweer.
Indien iemand door een ander in een rechtszaak wordt betrokken, heeft hij het recht zich te verdedigen. Indien iemand in het kader van zijn verdediging uitlatingen doet die overigens strafbaar zijn, kan het feit dat hij de uitlatingen doet, een rechtvaardigingsgrond vormen, waardoor deze uitlatingen niet strafbaar zijn. Het gaat hier om een afweging tussen enerzijds het handhaven van strafiechtelijke normen en anderzijds het recht om zich te verdedigen. Volledige strafrechtelijke immuniteit voor in de rechtszaal gedane uitlatingen, zoals geldt voor in het parlement gedane uitlatingen, bestaat niet. Gezien de grote vrijheid die iemand die door een ander in een rechtszaak wordt betrokken, dient te hebben om zijn verdediging naar eigen inizicht te voeren, zal een rechtvaardigingsgrond voor in het kader van de verdediging gedane uitlatingen eerder aanwezig zijn dan wanneer dezelfde uitlatingen buiten de rechtszaal worden gedaan.
In het onderhavige geval heeft de verdachte, naar blijkt ui t het civiel arrest van het gerechtshof van 16 juni 1994, vrijwel geheel conform zijn toelichting op de memorie van grieven gepleit. Deze toelichting op de memorie van grieven heeft een sterk technisch~juridisch karakter, waarin de gewraakte uitlatingen niet passen .De gewraakte uitlatingen kunnen in redelijkheid dan ook niet als ter adstructie van zijn verdediging te zijn gedaan worden beschoüwd. Dit betekent dat, nu de gewraakte uitlatingen niet in het kader van zijn verdediging zijn gedaan, een rechtvaardigingsgrond voor deze uitlatingen niet aanwezig was terwijl voorts niet is gebleken dat de opzet bij de verdachte, toen hij de gewraakte uitlatingen deed, op iets anders was gericht dan beledigen.

8.2. Het middel houdt in dat deze overweging onbegrijpelijk is, nu het in de civiele procedure juist ging om de vraag of de gewraakte uitlatingen van de verdachte beledigend waren en die uitlatingen derhalve in het kader van de verdediging van de verdachte zijn gedaan.

8.3. De bewezenverklaring houdt in, voorzover hier van belang, dat de verdachte op 10 maart 1994 te 's-Gravenhage in het openbaar ter openbare terechtzitting van het Hof aldaar, zich mondeling opzettelijk beledigend heeft uitgelaten over een groep mensen, te weten Joden, wegens hun ras door de uitlatingen te doen welke hiervoor onder 4.1 zijn vermeld.

8.4. Blijkens de door het Hof gebezigde bewijsmiddelen bevond de verdachte zich op 10 maart 1994 in een zittingszaal van het Hof te 's-Gravenhage, waar op dat moment in hoger beroep ter openbare terechtzitting het kort geding behandeld werd tussen de verdachte enerzijds en het Centrum Informatie Documentatie Israël, het Landelijk Bureau Racismebestrijding en de Anne Frank Stichting anderzijds. Ter terechtzitting waren behalve partijen ook andere toehoorders aanwezig, alsmede vertegenwoordigers van de pers. Aldaar heeft de verdachte de voornoemde in de bewezenverklaring voorkomende uitlatingen gedaan. De stukken houden in dat in voormeld kort geding is gevorderd, voorzover hiervan belang, dat de verdachte wordt verboden pamfletten openbaar te maken en zich onnodig grievend uit te laten, zoals in de uitspraken in de civiele procedure is vermeld.

8.5. Bij de beoordeling van het middel dient het volgende te worden vooropgesteld. Bij het vaststellen van een burgerlijk recht of een verplichting heeft een ieder recht op een eerlijke behandeling van zijn zaak d?or de rechter. Dit brengt mee dat een partij in een civiele procedure de grootst mogelijke vrijheid moet hebben om haar stellingen en verweren te verwoorden op de wijze die zij in het belang van haar zaak nodig oordeelt. Daarnaast behoudt een ieder ook in een civiele procedure zijn verantwoordelijkheid volgens strafwet. Dit brengt als uitgangspunt mee dat een partij bij het verwoorden van haar stellingen en verweren de strafwet niet mag overtreden.
Het kan zijn dat in een civiele procedure moet worden beoordeeld of een bepaalde uitlating in woord of geschrift van een partij onrechtmatig is wegens strijd. met de strafwet. Dan kan zich het geval voordoen dat de desbetreffende partij in het kader van de.procedure deze uitlating herhaalt en daarop de nodige toelichting en uitleg geeft ter verdediging van haar standpunt. In een zodanig geval en onder zodanige omstandigheden zijn eventuele strafbare uitlatingen gerechtvaardigd tenzij redelijkerwijs moet worden uitgesloten dat de desbetreffende partij zich genoodzaakt kon zien zich aldus te verdedigen.

8.6. 's Hofs hiervoor onder 8.1 weergegeven overwegingen houden het oordeel in dat de door de verdachte op 10 maart 1994 gedane uitlatingen tijdens de behandeling in hoger beroep van voormeld kort geding, in redelijkheid niet kunnen hebben gediend als adstructie van zijn ter verdediging ingenomen standpunt, namelijk dat de President in kort geding ten onrechte had geoordeeld dat de inhoud van de pamfletten die onderwerp vormden van de civiele procedure (zijnde dezelfde pamfletten als waarop het in de onderhavige strafzaak onder 2 bewezeriverklaarde feit betrekking heeft), beledigend waren voor mensen van Joodse afkomst. Het Hof heeft tevens overwogen dat niet is gebleken dat de opzet bij de verdachte toen hij de uitlatingen deed, op iets anders was gericht dan beledigen. Aldus heeft het Hof klaarblijkelijk redelijkerwijze uitgesloten geacht dat de verdachte in de civiele procedure zich genoodzaakt kon zien zich

aldus te verdedigen.
's Hofs oordeel geeft derhalve niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting, terwijl het evenmin onbegrijpelijk is, gelet op de inhoud van die pamfletten enerzijds en de hiervoor onder 8.3 bedoelde uitlatingen anderzijds.

8.7. Het middel faalt derhalve.

9. Slotsom
Nu geen van de middelen tot cassatie kan leiden, terwijl de Hoge Raad ook geen grond aanwezig oordeelt waarop de bestreden uitspraak ambtshalve zou behoren te worden vernietigd, moet het beroep worden verworpen.

10. Beslissing
De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is gewezen door de vice-president Hermans als voorzitter, en de raadsheren Koster, Schipper, Corstens en Aaftink, in bijzijn van de griffier Bogaert, en uitgesproken op november 1997.